

VERSLAG HISTORIEK VAN DE ZEEVISSERIJ IN VLAANDEREN/BELGIË

Datum: Donderdag 4 februari 2010, aanvang 10:00 uur.
Plaats: InnovOcean, Wandelaarkaai 7, Oostende.
Vergaderzaal 'Noordzee'.

Programma

Presentaties, dagvoorzitter: Anton Ervynck (VIOE)

- *Willem Lanzweert-Visserijmuseum Oostduinkerke*
- *Willy Versluys- Reder*
- *Jessica Coppens –Maritiem Instituut UGent*
- *Ann-Katrien Lescrauwaet- VLIZ*
- *Tom Lenaerts – VIOE*
- *Prof. Filip Volckaert – KULeuven. Lab. Voor Diversiteit en Systematiek*
- *Willem Van Neer en Anton Ervynck – VIOE en KULeuven*

Zie bijlage+ link naar de webpagina van het overleg, incl. presentaties:

<http://www.vliz.be/events/zeevisserij/>

Deelnemers

Zie bijlage verslag, en link naar de 'partners' van het project

http://www.vliz.be/NL/Cijfers_Beleid/Cijfers_Beleid_Belgische_Zeevisserij

Overleg

De voorzitter vat de conclusies uit de presentaties, de vragen en opmerkingen van de groep samen:

We stellen vast:

- Het overleg biedt een unieke instantie om met een breed perspectief, multidisciplinaire kijk, naar de geschiedenis van de zeevisserij te kijken.
- Dit breder perspectief en de multidisciplinaire benadering (inclusief de culturele facetten) is nuttig maar ook relevant voor bedrijfswereld, beheer&beleid, wetenschap. Met de huidige en toekomstige uitdagingen zijn we sterk gebaat bij deze geïntegreerde aanpak.
- Echter, om dit overleg ook een maatschappelijke relevantie te geven is het nodig om concrete doelstellingen voor ogen te houden, en op korte termijn concrete output na te streven.
- We willen als groep (deelnemers van overleg van vandaag) concreet werk maken van deze geïntegreerde aanpak

Onze doelstelling:

- Een centraal punt vormen voor het verzamelen en ter beschikking stellen van informatie, gegevens, onderzoeksresultaten, over de geschiedenis van de zeevisserij, vanuit een breed perspectief (dataportaalfunctie)
- Een **kader creëren voor het aanreiken en koppelen** van die informatie op een **gebruiksvriendelijke** manier.
- Het kader wordt zo ruim mogelijk gehouden, en wordt bepaald door de concrete koppelingen die kunnen gemaakt worden (zoutziederijen en de visserij, technologische/ elektronische ontwikkelingen en de vangstcapaciteit van de visserijvloot, ...)

- Een **open overleg** aanbieden waarin mensen vanuit een verschillende invalshoek, /disciplines en achtergrond, gedachten uitwisselen, in dialoog treden en vraagstukken aanbrengen.
- Mogelijkheden verkennen: projecten, financieringsinstrumenten, formele samenwerking

Voortbouwen op bestaande ontwikkelingen:

- De (deel)collecties die reeds geïnventariseerd, ontsloten, ingescand, intern of on-line doorzoekbaar en raadpleegbaar zijn (bibliografieën van het maritiem erfgoed, inventarissen van musea en instellingen, bibliotheek van het Visserijmuseum Oostduinkerke, heemkundige kringen...).
- De website van het VLIZ rond historiek van de zeevisserij. Momenteel richt die zich op een eeuw geschiedenis en vooral statistieken, ook een tijdslijn waarin feiten en gebeurtenissen worden geïdentificeerd, en waaraan documenten/beelden/publicaties worden gekoppeld.
http://www.vliz.be/NL/Cijfers_Beleid/Cijfers_Beleid_Belgische_Zeevisserij
http://www.vliz.be/cijfers_beleid/zeeverij/timeline.php (tijdslijn in ontwikkeling)
- Het project Wetenschappen – samenwerking tussen de provincie West-Vlaanderen en het VLIZ, waarin historisch beeldmateriaal (kaarten, platen, ...) gedocumenteerd en downloadbaar zijn, ook over de visserij.
<http://www.wetenschappen.be/beeldbank.php?album=918>
- Het Integrated Marine information System IMIS, dat via modules (personen, instituten, publicaties, kaarten, projecten, datasets...) informatie aan elkaar koppelt en doorzoekbaar maakt
- Het werk van dhr. Omer Vilain: **“Vilain, O. (1962). De Belgische zeevisserij : proeve van bibliografie. Provinciale Bibliotheekschool van Brabant: Brussel, Belgium. XVI, 233 pp.”**

Op korte termijn meerwaarde brengen door:

1. kenbaar maken van consortium via webpagina's 'historiek zeevisserij' (maart 2010)
2. verkenning bij de partners naar producten die aan de tijdslijn kunnen gekoppeld worden en website-links voor dataportaal (maart-mei 2010)
3. voorstel voor structuur (tijdslijn, portaal, andere (juni 2010)
4. portaal functie voor 'historiek zeevisserij' via webpagina's op VLIZ website (herfst 2010)
5. Aanvullen en beschrijven van de volledige bibliografie in IMIS (vanaf maart 2010 tot eind 2011), digitaal beschikbaar maken waar mogelijk, op basis van werk van O.Vilain (vanaf maart 2010 doorlopend, streefdoel eind 2012)
6. verkenning bij de partners naar inventarissen, (digitale) publicaties ter aanvulling van basislijst (maart-juni 2010)
7. verkenning projecten & financieringsbronnen
8. volgend overleg oktober 2010

Maand 2010	1 maart	2 april	3 mei	4 juni	5 juli	6 aug	7 sept	8 okt	9 nov	10 dec
Consortium	x									
Verkenning portaal	x	x	x							
Voorstel portaal					x					
Portaal on-line								x		
Bibliografie beschr.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Verkenning public.	x	x	x	x						
Project&financiering							x	x	x	x
Overleg								x		

OPMERKINGEN

Archieven:

- Rijkdom aan informatie in persoonlijke en andere archieven (genootschappen, politieke organisaties,..) die soms angstvallig worden bewaard, en bij overlijden plots vernietigd worden of verdwijnen: vergt waakzaamheid!!
- Belang van lokale bronnen: bv. Oostendse kranten. Zie archief Ostendiana
- *Bestuursmemoriaelen* voor historische aanlandingen van visproducten aan westkust: archief van Veurne raadplegen?
- Rijksarchief te Brugge (archief 'Brugge die Schoone')
- TAC en quota in rekening brengen bij reconstructie en beschouwing van aanvoer en vangst gegevens
- Interessant archief voor gegevens Wereld Oorlog I? opgeëiste schepen, kaarten van visgronden, logboeken?
- Heemkundige kring 'De Ploate': musea, website... ter Cuere
- Archief van Degryse (is ondergebracht in VLIZ)
- Sincfala
- Archief van PANESI
- Archief van visserijschool van Heist
- Thesissen!!

Andere interessante projecten en initiatieven (aan te vullen voor dataportaal):

- Macchu, HISGIS, Atlas 2 zeeën, 'Natuurlijk Patrimonium' in Frankrijk (website waar je soorten kunt aanklikken)
- Wetenschatten
- Museum Walraversijde
- Centrum voor Agrarische geschiedenis (Leuven) kijkt ook naar consumptiepatronen 19de en 20ste eeuw
- Aan te vullen

AFSPRAKEN

1. Partners: Verslag aanvullen en goedkeuren
2. Partners: Plan van aanpak goedkeuren
3. Partners: bijdragen voorbereiden (wordt via e-mail gedaan vanuit VLIZ): publicaties, archieven, links naar andere websites en initiatieven verzamelen

Bijlage 1: PRESENTATIES

Willem Lanzweert-Nationaal Visserijmuseum Oostduinkerke (NVM)

NVM: ontstaan en evolutie van het Visserijmuseum, maatschappelijk belang van het museum, geschiedenis van de ijslandvaarders en hedendaags belang van de paardenvissers voor erfgoed en toerisme . Cijfers over de visserij, in context van Vlaanderen, Europa en de wereld. Interactieve satellietfoto's. Vrienden van het NVM (publicaties 'Het disseltje', reconstructies van vaartuigtypes, maquettes,...). Focus op de archieven en bronnen, en hoe deze worden ontsloten. Speciale melding van:

- *Album vissersschepen: per nummer, per letter*
- *Technisch archief van de ScheldeRadarketen*
- *Collectie logboeken van individuele vissersschepen*
- *Archief Willy Moens*
- *Monsterboekjes*
- *Album Doodsprentjes*
- *Relatie tussen collecties (bv. doodsprentjes en collectie schepen)*
- *Ijslandvaarders – geschiedenis, boeken, publicaties*

Het Museum biedt concrete samenwerking aan door de digitale inventaris (MSAccess bestand) ter beschikking te stellen en te ontsluiten via het IMIS.

Raadpleeg de presentatie: [http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Lanzweert\(04.02.2010\).pdf](http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Lanzweert(04.02.2010).pdf)

Willy Versluys- Reder

Een analyse vanuit het standpunt van de bedrijfswereld. De historiek en historische bronnen van de zeevisserij bevatten een rijkdom aan informatie en gegevens (Verwijst naar basiswerken van dhrs. Declerck, Pierre Hovart, O. Vanneste..). Deze sociale, economische en ecologische gegevens zijn relevant voor het aanpakken van bestaande uitdagingen en het benutten van nieuwe kansen in de zeevisserij. Toch ontbreekt dikwijls de link tussen vissen (visbestanden/ecosysteem) en visserij als bedrijf. Een betere koppeling tussen thema's, disciplines, maar ook overheidsniveau's is noodzakelijk bij het streven naar duurzaamheid streven. Belang van het kleine vlootsegment en de kustvisserij, als 'voedster' en als drijfveer voor het sociaal-cultureel leven dat daaraan gekoppeld is. Oude methodes kunnen nieuwe toepassing krijgen: haring en sprot vissen in drijf&stroopnetten (werk van Jef Verbanck). Onverwachte rijkdom aan informatie in 'niet sectorale' bronnen (bv. archief van (Hulp in nood', Ongevallen & schade claims in de visserij)..

Jessica Coppens –Maritiem Instituut UGent

"Lokale Ecologische Kennis (LEK). Een historische bron". Een toelichting over het project LECOFISH waarin de empirische kennis en ervaring van vissers gekaderd wordt in een bredere maatschappelijke kijk op visserij en visserij-onderzoek. LEK kan een kennisnetwerk vormen.

Raadpleeg de presentatie: [http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Coppens\(04.02.2010\).pdf](http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Coppens(04.02.2010).pdf)

Ann-Katrien Lescrauwaet- VLIZ

"Een eeuw Zeevisserij in België: hoe ver reikt ons collectief geheugen". Toelichting over het verzamelen en integreren van historische zeevisserij gegevens; communicatieproducten (VLIZ consortium project).

Raadpleeg de presentatie : [http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Lescrauwaet\(04.02.2010\).pdf](http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Lescrauwaet(04.02.2010).pdf)

Tom Lenaerts – VIOE

"Van de boomstamkano van Nekkerspoel tot de garnalenvisser "Crangon". Een korte verkenning van de geschiedenis van de scheepsbouw in Vlaanderen."

Raadpleeg de presentatie: [http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Lenaerts\(04.02.2010\).pdf](http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Lenaerts(04.02.2010).pdf)

Prof. Filip Volckaert – KULeuven. Lab. Voor Diversiteit en Systematiek.

“Speuren in het papieren en erfelijk verleden van de visserij”/“Investigating the printed and inherited history of the fishery: Otolieten van vissen bevatten naast groei-informatie DNA resten die toegang verlenen tot de genetische blauwdruk en chemische elementen die de verplaatsingsdynamiek in kaart brengen. Historische verzamelingen van otolieten bieden bovendien een zicht op de populatiedynamieken. Op dit ogenblik gebeuren aan het Laboratorium voor Diversiteit en Systematiek van Dieren twee studies naar de historiek van DNA (tong en paling). De bedoeling is de patronen in verband te brengen met natuurlijke en menselijke invloeden, zoals de intensivering van de visserij. Lokale historische gegevens van bevissing zijn een belangrijk hulpmiddel om de genetische dynamieken te verklaren.

Raadpleeg de presentatie: [http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Volckaert\(04.02.2010\).pdf](http://www.vliz.be/events/zeevisserij/Volckaert(04.02.2010).pdf)

Wim Van Neer en Anton Ervynck – VIOE en KULeuven

“Het archeologisch onderzoek van de visfauna uit de Noordzee”. Toelichting over hoe het VIOE tewerk gaat bij de archeologische studie van visresten, relevante informatie, en raakvlakken met het actueel-biologisch en historisch onderzoek van de zee.

Bijlage 2: DEELNEMERSLIJST: Donderdag 4 februari 2010 (10u-14:40u). Overleg Historiek Zeevisserij. InnovOcean, Wandelaarkaai 7. Oostende.

Naam	Instituut	contactgegevens
Coppens Jessica	Maritiem Instituut - UGent	Jessica.coppens@Ugent.be
Debergh Heidi	VLIZ	Heidi.debergh@vliz.be
Declercq Leo	Provincie West-Vlaanderen	Leo.Declerck@west-vlaanderen.be
Desnerck Roland	Privé, expert	desnerck.roland@skynet.be
Eneman Eddy	Privé, expert	eddy.eneman@scarlet.be
Ervynck Anton	VIOE	anton.ervynck@rwo.vlaanderen.be
Fockedey Nancy	VLIZ	Nancy.fockedey@vliz.be
Hostyn Jef	VDAB	Jef.hostyn@vdab.be
Kinnaer Frank	Privé, historicus	frankkinnaer@gmail.com
Lanszweert Willem	Visserijmuseum Oostduinkerke	Willem.Lanszweert@koksijde.be
Lenaerts Tom	VIOE	Tom.lenaerts@rwo.vlaanderen.be
Lescrauwaet Ann-Katrien	VLIZ	Annkatrien.lesrauwaet@vliz.be
Mees Jan	VLIZ	Jan.mees@vliz.be
Polet Hans	ILVO	Hans.polet@ilvo.vlaanderen.be
Scholaert Annelies	VLIZ	Annelies.scholaert@vliz.be
Vandenberghe Roxane	UGent	Roxane.Vandenberghe@UGent.be
Van Neer Willem	KULeuven/KBIN	Willem.vanneer@bio.kuleuven.be
Versluys Willy	Privé, reder	willy@versluys.net
Volckaert Filip	KULeuven	Filip.volckaert@bio.kuleuven.be

Verontschuldigd:

Claude Belpaire, Robert Coelus, Jacques Beun, Henri De Meere, Dany De Soete, Ine Demerre, Gregory Maes, Jan Parmentier, Marnix Pieters